СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 242. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 11-го грудня 1945. No. 242. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, December 11, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ЮНІЯ ОБІЩЮЄ ФОРДОВИ ҐАРНТІЮ ПРОТИ СТРАЙКІВ

Згідно із заповідженням, юнія автомобілевих робітників в Дітройті пробує підтримати працю в одній підприємстві, а витривати у страйку в другім. Тому, не зважаючи на зазив президента Трумана, юнія відкинула його пропозицію покінчити страйк у Дженерал Моторс Компані, а зате звернула увагу на підтримання праці у підприємстві Форд Мотор Компані. Це підприємство вийшло недавно здомаганням, щоб юнія в контракті гарантувала виключення страйків вчасі тривання контракту і поставило домагання до юнії, щоб на знак доброї волі юнія зобовязалася платити по $5 кари за кожного робітника вчасі незаконного, або „дикого" — страйку. Юнія відповіла, що таке домагання неможливе, бо юнія не має таких великих фондів, а гарантувати за виключення страйку, в людському розумінню, не можливе, бо страйки приходять нераз під впливом настрою. Тому юнія придумала плян дати іншого роду гарантію на випадок незаконного страйку, одначе цей плян ще не проголошено. Між робітниками появилися вісти, що Форд Мотор Компані хоче дати підвишку робітникам до висоти 15—20% взаміну за гарантію виключити страйки вчасі тривання контракту.

У Дженерал Моторс страйк автомобілевих робітників дістав підтримку між робітниками, які виробляють електричні знаряддя в цьому підприємстві і вони рішили вийти на страйк.

ПЕРЕСЛУХАННЯ В КОНҐРЕСІ НАД ПРОЄКТОМ ПРЕЗИДЕНТА.

Домагання президента Трумана, щоб обмежити страйки законною дорогою і встановити комісію для устійнення фактів для стримання страйків на 30 днів, найшло підтримку в конгресі. У Комісії для Робітничих Справ палати почалося переслухання знавців у підготові для переведення закону. Досі звісно, що предсідник майнерської юнії Джан Дж. Луїс є першим, що складе зізнання.

БЛИЗЬКО ПІВТОРА БІЛЮНА ВИТРАЧЕНО НА ПЕРЕГОНОВІ ЗАКЛАДИ.

Асошіейтед Прес обчисляє, що упродовж 1945 року видали американці на заклади в кінських перегонах тільки, що підприємці, які утримують перегонові коні, мали прихід $1,306,514,314. Гра в кінські перегони дозволена в 18 стейтах. Пересічна сума на заклад виносить $75.70.

ЗБЛИЖЕННЯ ДО МОСКВИ РОСІЙСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ.

Із нарад делеґатів 75 російських православних парохій, що відбулися в Ню Йорку 9. грудня, не проголошено ніяких урядових резолюцій — як про це пише „Новое Русское Слово". Одначе подавляюча більшість делеґатів висловилася за канонічне зближення Правосл. Рос. Церкви в Америці з матірною церквою в Росії на пропозицію архиеп. Віталія. Частина священиків, які заступають ідею так званого „карловацького синоду", рішучо спротивилася всякому зближенню американської церкви з московською. Канонічне зближення полягалоб на тому, що православна церква в Америці малаб і на надалі свої автономні права.

НЕЗВИЧАЙНА ПОМІЧ АТОМОВОЇ СИЛИ В НЕДУЗІ РАКА.

Університет в Рачестер, стейту Ню Йорк, переводив значну частину праці, злученої з розвидком атомової сили для виробу атомової бомби. Водночас теж не занедбувано праці для використування цієї сили для лічничих цілей, як це оприлюднює командант проєкту, ґенерал майор Леслі Л. Ґровс. Він виявляє, що в атомовій силі наука медицини дістане „неймовірно доцільну зброю" у боротьбі проти недуги рака і інших недуг.

СТАСЕН ПРОПОНУЄ ДЕСЯТЬЛІТНЮ ПРОБУ АМЕРИКАНСЬКОЇ СИСТЕМИ.

Бувший губернатор стейту Минесота, член Републиканської партії, Гарольд Е. Стасен, вийшов з пропозицією, щоб президент Труман скликав конференцію представників уряду, праці, бизнесу і рільництва для наладження праці американської демократичної капіталістичної системи і виказання, як така система при гармонії інтересованих чинників може довести до повного миру й добробуту в цілому світі. Співпраця малаб тривати десять літ, щоб був час виказати благодатний вплив американської системи.

ҐУБ. ҐРІН КРИТИКУЄ РЕПУБЛИКАНСЬКУ ПАРТІЮ ЗА БРАК ПРОГРАМИ.

На нарадах краєвого Републиканського Комітету в Шикаґу губернатор стейту Ілиной Двайт Г. Ґрін виголосив промову, в якій скритикував Републиканську партію за недостачу основних засад, на яких малаб партія опертися. Тому ця партія тратить при виборах упродовж 14 літ, твердив Ґрін.

Предмет наради міністрів Трьох Потуг, заповідженої у Москві на 15. грудня

Секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс оприлюднив, що від суботи, 15. грудня, розпічнуться у Москві наради міністрів заграничних справ Злучених Держав, Совєтів і Англії. Цю нараду скликують на підставі рішення в Ялті, що міністри мають зїздитися квартально для вигладження можливих труднощів. Як одну із найважніших справ на конференції мають обговорити контролю атомової сили. Надіються, що конференція наново зблизить згадані три потуги, між якими слідне було напруження після недавної конференції закордонних міністрів Пяти Потуг в Лондоні у вересні.

КАТОЛИЦЬКА ЄРАРХІЯ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД СОВЄТАМИ

„Владики уживали всяких способів, щоб ратувати наших збігців" — сказано у філядельфійськім „Шляху" з 8. грудня. „Самі владики їздили з тою справою до „власть імущих", тай висилали діецезальних совітників: оо. Володимира Лотовича і канцлера Филимона Тарнавського". Дальше сказано, що „позбиравши факти про нещасну долю наших людей, наші владики віднеслися з просьбою до всіх американських католицьких єпископів, щоб вони сказали своє слово до „могучих цего світу за український нарід". Преосв. Амвросій Сеньшин явився на нараді католицького єпископату у Вашингтоні 14, 15 і 16 листопаду та промовляв у справі оборони прав усіх народів поневолених комуністичною Росією.

АМЕРИКА ДОМАГАЄТЬСЯ ЛЕТУНСЬКИХ БАЗ В БРИТІЙСЬКИХ ПОСІЛОСТЯХ

У Вашингтоні оприлюднено, що Злучені Держави поставили домагання до Англії, щоб вона дозволила американським летунським компаніям використати для торговельного летунства бази, які були уживані вчасі війни воєнними літаками. Ті бази були відступлені Злученим Державам на 99 літ в аренду на підставі умови Англії з президентом Рузвелтом взаміну за даровані нищителі в 1940 році. Бази приміщені у Ню Фунляндії, Бермуді і Карібських островах. Колиб Англія згодилася на пропозицію Америки, то ці бази булиб використані на летунство до Европи та до країв Південної Америки.

Чому не взято жидів до саботажної акції в Америці? питав Гітлер

Таке питання мав він поставити, згідно з тим, що розповів ґен. Лягавзен в Норемберзі, німецькій розвідці, як довідався, що американська розвідка — Еф Бі Ай — вилапала усіх тих німецьких саботажників, що їх вислано на його домагання до Злучених Держав двома субмаринами в 1942 році. Наслідок цього був такий, що німецька розвідка зачала брати впродовж року до своєї служби жидів, а ті пішли служити, щоб ратувати своє життя. Саботажників, що їх вислано з Німеччини до Злучених Держав, було вісьмох, що були роджені в Америці й були відомі з того, що були фанатичними націстами. Лягавзен, що був головою австрійської розвідки, заявив, що Вільгельм Канаріс, голова німецької розвідки, був проти висилки, кажучи, що висилається їх на певну смерть. Так і сталось. Еф Бі Ай розвідало справу і перших чотирох, що їх висаджено на беріг в Лонг Айленд, як і других, що висіли в Флориді, відразу приловлено. Шістьох з них згинули на електричнім кріслі.

ПАТОН ТЯЖКО ПОКАЛІЧЕНИЙ В АВТОМОБІЛЕВІМ ВИПАДКУ

Генерал Джордж С. Патон мол., що відомий з своєї сміливости і щастя у війні, з якої вийшов неушкодженим, лежить тепер серіозно хорий у шпиталі в німецькому місті Гайдельберзі наслідком автомобілевого нещасливого випадку. Його автомобіль зістав вдарений троком. Що ситуація поважна видно з цього, що відлетів літаком з Люісвил в Кентоки до Німеччини спеціяліст-хірург полк. Р. Ґлен Спурлінг.

ЩО УХВАЛЕНЕ БЕЗ ФРАНЦІЇ, ЦЕ ЇЇ НЕ ЗОБОВЯЗУЄ

Таке заявив Жорж Бідолт, французький міністер заграничних справ у звязку з тим, що розійшлися вісти, що в Москві мають відбутись наради заграничних міністрів „Трьох Потуг", себто Злучених Держав, Великої Британії й Совєтського Союзу. До цього ще додав, що Францію інтересує майже все, що діється у світі...

НОВИЙ МІНІСТЕРСЬКИЙ КАБІНЕТ В ІТАЛІЇ

Урядовій крізі в Італії нéмає покищо кінця. Вже є ще один міністерський кабінет, до якого вже входять і ліберали. На чолі його є Алціде де Ґаспері, що є теж і міністром заграничних справ.

ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКИХ І БРИТІЙСЬКИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ

Румунська преса, яка є під строгою урядовою цензурою, розпочала цілу серію гострих випадів проти американських і британських кореспондентів. Це значить, що така атака є інспірована урядом. Закидується їм, що вони пишуть неправду про Румунію і дражнять її союзника. Під тим останнім треба розуміти Совєти. Особливо гостро атакують ті ґазети, що їх видають комуністи.



КОМУНІСТИ ПІКЕТУЮТЬ У ВАШИНГТОНІ.—Комуністична партія Вашингтонської округи взялася за пікетовання департаменту стейту. На плякатах, які бачимо, поміщені домагання, щоб усунути з уряду секретаря стейту Бирнса і вицофати американські війська з Китаю.

ЗВІЛЬНЯЮТЬ СЕЛЯН В ЯПОНІЇ З ФЕВДАЛЬНИХ ОКОВ ІМПЕРІЯЛІСТІВ

Начальна Аліянтська Кватира проголосила новий розпорядок ген. МекАртура, що матиме далекосягле значення. Він відноситься до селянських аренд землі. Від століть японський селянин був у вічній залежности від земельних власників в подібний спосіб, як це було в Европі за панщини. Земля належала магнатам, а селянин її арендував за високий чинш. Тим самим був у постійних довгах і був наражений кожного часу на викинення. Отся система аренди була частиною тої февдальної системи, яка помагала вдержуватись при владі й силі імперіяльно-мілітаристичній кліці, яка є безпосереднім виновником вибуху війни між Японією і Злученими Державами та загарбання Манджурії й війни з Китаєм. Цей розпорядок вдоволить селян, але зате не вдоволяє їх інший, що заводить контролю над цінами на фармерські продукти. Кажуть, що тепер фармери заробляють високі суми, бо ставлять великі ціни за свої продукти.

ЯПОНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ.

Надзвичайна сесія японського парляменту має скінчитись з днем 14. грудня. До важніших ухвал парляменту треба зарахувати: виборчий, новий закон, признання жінкам права голосування, а в дальшу чергу: робітниче право на страйк та заохота робітників орґанізуватись в робітничих юніях. Над тими останніми справами ще ведеться дискусія.

ДАТИ МАШИНИ КОРЕЇ!

Едвин В. Полі, представник президента Трумана у справі японських репарацій, заявився за те, що як тільки Корея стане обєднаною і незалежною, то щоб їй передати з Японії ті машини та фабрики, що були вживані передше на її експльоатацію.

НА СУМАТРІ ЗАЧИНАЄТЬСЯ!

Уже віддавна заповідали, що те, що діється на Яві, буде нічим в порівнанню до розрухів на Суматрі, якщо вони там вибухнуть. Виходить на таке, що ті розрухи вже зачалися. В селі Табін знайшли два британські трупи: одної жінки з Червоного Хреста і британського майора.

З ЯПОНСЬКИХ ЗВІРСТВ.

На північ від Соломонських островів знайшли на малім острівці закопаних 430 воєнних полонених, правдоподібно британців, що, як заповідають, буде ще одним з многих доказів японських злочинств.

ЗА АБДИКАЦІЮ ГІРОГІТА.

Найновіший японський часопис „Мінпо" викликав в Японії сензацію: Написав у вступній статті, що японський цісар Гірогіто є відповідальний за вибух війни і повинен уступити з престола. Одначе часопис не каже, щоби цілковито знести цісарство. Він тільки стверджує, що це є очевидним, що війна вибухла на підставі цісарського розпорядку, що проголосив війну.

ЗА СПІВПРАЦЮ З ГІТЛЕРОМ.

Народний Суд засудив у Будапешті на кару смерти через повішення Ференча Райніса, бувшого мадярського міністра освіти. А то за зраду держави і воєнні злочини. Теж звідомляють, що мав запасти вирок смерти і на останнього мадярського премієра Ференча Салаші, прозваного „Гітлером Угорщини".

У ПАПИ ЗАКИ ПОКИНУТЬ ІТАЛІЮ.

Папа Пій XII. благословив 105 італійок, що вийшли за американських вояків і тепер відїзджають з ними до Злучених Держав. Кажуть, що папа говорив до кожної з них по італійськи і радив їм писати до нього, якщо будуть мати якісь клопоти. Було теж пять американських вояків, до яких папа говорив по анґлійськи.

НЕ ХОЧУТЬ ЗАЧІПАТИ НІМЕЧЧИНИ.

Мала Данія має тепер чимало журби через території Шлезвіґ-Гольштайн і Кільський канал. Шлезвіґ Гольштайн заселені вбільшости данцями і були давніше злучені з Данією, а потім їх забрала Німеччина. Кільський канал хочуть Аліянти інтернаціоналізувати. І в тих справах, що в них Данія безпосередно заінтересована, требаб їй сказати слово. Та вона вагається. Ту війну вважає за війну між велитанами. А що буде, роздумує вона, як за якийсь час Німеччина знов стане сильною? Тоді певно не забуде їй, що вона тепер проти ніі. Тому і не хоче ангажуватись в якесь виразне протинімецьке становище. Але теж бачить, що й Аліянти не дуже то дбають про неї, бо заселюють Шлезвіґ-Гольштайн німцями з Прусії й тим збільшають процентово німецький стан посідання в некористь данців.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕ ТАКА АМЕРИКА, ЯК ЇЇ СОБІ ДЕХТО УЯВЛЯЄ

Вичитали ми в однім з чужомовних часописів про те, як собі уявляють Америку многі люди в Европі, що натерпілись усякого лиха, намучились, напрацювались, а тепер мають одне бажання — відпочати, а саме такого бажає собі та жінка, якої лист став предметом статті.

Що в Америці можна відітхнути вільним повітрям, якого нема в Европі, це дійсна правда. Але інакше виглядає та справа, коли тій, що їй надоїла тяжка фізична праця на примусових роботах в Німеччині, видається, що як тільки дістанеться до Америки, то буде могти легко обійтись без цеї праці. А таке було в листі жінки-біженки з Европи, як пише газета.

Не припускаємо, щоб так думали українці-біженці. Та проте згадуємо за такі речі. Бо от пише студент, що якщо він не дістане допомоги, то буде змушений взятись за фізичну працю, себто ніби за щось таке, що йому не лицює. Таке виходилоб з його листа, хоч мабуть думав, що така праця перешкодить йому в науці. Але в Америці повно студентів, що працюють фізично й вчаться.

Знов інший дивується, що не відповідаємо, бож прецінь можна би сказати тій чи другій секретарці, щоби відповіла, якщо самі не хочемо цього робити. А третій — та ще з невтральної Швайцарії, в якій живе десятки років — дає науку патріотизму, беручи як певне, скільки то грошей побирають тут ті, що займаються добродійними акціями, та які канцелярії вдержують, не виконуючи самі ніякої роботи, ні нічого не жертвуючи, а тільки керуючи і повчаючи інших, що й як треба робити. Читаючи таке, просто на сміх збирається. Значить, цілком нас не знають!

Та це нині загально визнана річ, що в світі мало знають дійсну Америку. Навіть є такі, що складають за це вину на американські фільми. Навіть кажуть, що німці по першій світовій війні почали „американізуватись", набравши з фільмів переконання, що як „замериканізуються", то стануть „панами". Як це їх завело, то дались зловити на націстівську вудку, що це використала.

Що в Америці треба назагал усім тяжко працювати, а зокрема новоприбувшим, і то фізично, та жити не в таких відносинах, як їх змальовують кінові театри, це нераз тяжко зрозуміти европейським людям. Та треба це розуміти таким, як українці в Европі, бо тільки тоді зрозуміють вони положення американських українців, їхні матеріяльні, духові та політичні спроможности, а теж і те, скільки треба висилення і жертв збоку тої тяжко працюючої горстки, що хоче піддержувати тут українське життя і відчуття потреби допомагати українському народови в Европі. Усе те робиться часто, якщо не завжди, дуже примітивними засобами і людьми, що тяжко працюють, дуже часто заробляючи на життя тільки фізичною, тяжкою працею, хоч і зараховуються до інтелектуальних робітників. А ті, що мають іншу працю, то, за малими виїмками, — животіють. Але й це є в теперішніх відносинах раєм супроти того, що приходиться переживати людям в Европі під диктатурами, чи таким, як воєнні скитальці. Бо не зважаючи на все те тяжке, що й тут приходиться переживати, тут таки людина свобідна. А це найважніше й найдорожче! Але й це все!

Говорити з Росією — простою мовою

Як довго будемо давати себе попихати Совєтській Росії? — питає Джордж Міні, секретар Американської Федерації Праці.

Те питання стоїть нині перед многими відповідальними політиками не тільки в Злучених Державах, але й в многих інших краях. Стоїть воно і перед громадянством, а зокрема перед робітництвом, у яке продирається різними шляхами комуністична пропаганда, що постійно й у всьому виправдує Росію, а обвинувачує Америку. Тому саме добре, що заговорив про це представник Американської Федерації Праці без обиняків.

Промовляючи в Гарисбургу, з нагоди його обдарення медалею за його видатну працю для добра р о б і т н и ц т в а, Джордж Міні сказав таке:

„Ми бажаємо мира, але не мира за таку ціну, щоб приказували комісарі в Білому Домі..."

І додав: Якщо Совєтська Росія дійсно думає про мир і собі його бажає, так хай повитає ось таку просту і ясну мову; виложім карти на стіл: Ми, Злучені Держави, а теж таксамо і Росія.

Це булоб гіпокризією з американського боку, говорив Міні, вдавати, що ми нічого не знаємо про терпіння міліонів людей в Східній Европі, „що впали жертвою диктаторської тирації, що її ціхують всі ті злочинні методи, що їх вживав Гітлер з своїми посіпаками".

Американська Ф е д е р а ц і я Праці, казав Міні, теж ніколи не погодиться з тими, що то дораджують не говорити отверто про ті лиха, звязані з Совєтською Росією, бо таке може погіршити відносини між Злученими Державами і Совєтами.

Міні напятнував ще й комуністичну пропаганду, що зараз називає „фашистом" кожного, хто тільки критикує Совєти. Цей край, казав Міні, має тисячі добрих і щирих людей, які падають жертвою комуністичної пропаганди, а між ними є повно юнійних робітників. Їх навіть вживається до того, щоб вести кампанію проти президента Трумана та секретаря стейту Бирнса як „реакціонерів" тому, що вони не хочуть разом з Молотовом і Сталіном диктувати, а радіб вирішувати міжнародні проблеми разом з представниками усіх народів, що є заступлені в Організації Обєднаних Держав.

Так, карти на стіл! Це одинока розмова, яка повинна бути між Злученими Державами і Совєтами. Або пункти президента Трумана, або совєтсько-російська тиранія. У всякому випадку для тиранії не повинно бути місця.

І це треба сказати Росії просто й ясно.

Микола Чубатий.

Азійські народи в боротьбі за волю

Коли на весні цього року опрацьовували в Сан Франсиско статут Організації Обєднаних Держав, виринула теж справа кольоніяльних народів. Америка заступала погляд, що кольоніяльні народи повинні ступнево діставати власні держави в міру їх цивілізаційного поступу. Тому засадничо, кольонії треба би віддати під опіку Обєднаних Держав та поволи в той спосіб при помочі тої міжнародної машинерії вести процес усамостійнювання кольоніяльних народів.

Совєтська демагогія та імперіяльний егоїзм.

Цей поміркований ліберальний погляд Америки стрінувся з опором двох противних поглядів. Кольоніяльні держави, в першу чергу Англія, Франція та Голяндія, засадничо противилися віддаванню кольоній під міжнародну опіку, самі приобіцюючи повести реорганізацію кольоніяльних просторів на нових поступових засадах, допускаючи до самоуправи місцеві народи, що вже сильно поступили цивілізаційно наперед. Противний погляд заняли Совєти. Ці поставили домагання, щоби кольоніяльним народам дати відразу незалежність.

Іронією наших часів є, що саме ця держава, що в себе завела невільництво та найгіршого сорта кольоніяльний, брутальний режім над старими цивілізованими націями, виступила з найдальше йдучим домаганням — повної незалежности для кольоніяльних народів. Большевики домагалися незалежности навіть для низки народів, що ще ледви вийшли з пеленок цивілізаційного розвою, натомісць вони мовляють незалежности Україні та іншим, націям понад тисячлітної цивілізації. Навіть виразно прямують до їх знищення як окремих націй.

Чому большевики поставили таке домагання щодо кольоній? Не з іншої причини, як з чисто агітаційних рацій. Большевики є першого сорта демагогами в ошукуванню народів. Що шкодить большевикам обіцювати незалежність народам спід англійського чи голяндського панування? Вони й так за це нічого не заплатять! Натомісць зискають з двох боків. По перше, серед кольоніяльних народів, які вже в більшости поступили сильно наперед в цивілізації, така облудна постанова Совєтів все таки здобуває для них симпатію, бо нарід в безнадійним положенні шукає якогонебудь проміння надії та якогонебудь союзника. З другого боку така політика служить теж імперіялістичним інтересам большевицької Росії. Політика, яка розбуджує надії кольоніяльних народів стати незалежними, ослаблює Англію та інших противників Росії в Азії, а тим самим позиція Росії стає там сильнішою.

З другого боку дотеперішні посідачі кольоніяльних просторів радіб якнайменше поступити кольоніяльним народам, з яких одні мають вже свою стару цивілізацію, другі в останніх десятках літ зробили такий великий поступ, що утримати дотеперішне кольоніяльне п а н у в а н н я стає річю очевидно неможливою. Це розуміє Англія, це теж розуміє Франція та Голяндія, тому вони готові йти на деякі уступства, одначе не хотять погодитися на повне унезалежнення народів, досі абсолютно правлених з матірного краю.

Де народи поступають, а де загибають.

Як хто не осуджував би кольоніяльне панування Англії, Франції чи Голяндії, проте кожен мусить признати, що його в ніякий спосіб не можна порівнувати з кольоніяльним брутальним пануванням Росії над українцями, білорусинами та другими. Певно, що держави з кольоніями старалися кольоніяльні народи матеріяльно експльоатувати. Кольонії ставали для них джерелом їхнього добробуту, при низкій життєвій стопі самих кольоніяльних народів, природних власників великанських природних багатств та автохтонів тих країн. Проте кожен мусить признати, що свободолюбний погляд народів західно-европейської цивілізації на право людини, давав кольоніяльним народам змогу користати зі свободи слова, свободи організації, свободи культурного розвою.

Фактом є, що під цим кольоніяльним пануванням кольоніяльні народи сильно поступили наперед в цивілізаційнім розвою. Вони потрафили відродити свої культури та розвинути національні почування серед мас. Ми нераз подивляли, що навіть в часах найостріших конфліктів поміж Англією та індійським конґресом, як представництвом індійських націоналістів, цитували голоси індійської преси, сильно протианглійські. Значиться таки свобода преси істнувала.

Ніхто не може хвалити кольоніяльного панування Голяндії над так званими східними Індіями або Індонезією, як ними називають, одначе є теж фактом, що не зважаючи на експльоатаційне володіння голяндців над Індонезією, одною із найбагатших країн на світі, індонезійці або маляйці зі стану первісної цивілізації піднеслися високо та зробили великанський поступ. Мешканці острова які нині посідають власну відроджену національну культуру, свої власні університети, тисячі інтелігенції та доволі вже національну свідому масу, зрілу до власного державного життя. Це все сталося під кольоніяльним пануванням Голяндії. Ніхто не чував про винищування індонезійської культури та заступлювання її культурою „старшого голяндського брата". Ніхто не чував про масове винищування національної інтелігенції, мозку народу. Навпаки під голяндським пануванням індонезійський нарід поширив свою національну солідарність та розвинув самостійницький рух, виступаючи нині до боротьби за найвище право кожного цивілізованого народу — бути господарем на власній землі.

Порівнаймо кольоніяльне панування голяндців чи англійців над Індією чи Індонезією з пануванням Росії над Україною, нацією з 1000-літньою культурою, то тоді доперва зрозуміємо безмежну облуду совєтського домагання незалежности для кольоніяльних народів. Домагання кольоніяльних народів слушні, тільки не Совєти мають моральне право ставати чемпіоном їх волі та незалежности. Нехай вперед Совєти повикидають стоги гною зі своєї російської стайні, в якій живуть старі цивілізовані народи, тоді доперва будуть мати моральне право впоминатися за приличне помешкання для кольоніяльних народів спід панування Англії, Франції та Голяндії.

Індонезійці та Анаміти в боротьбі за волю.

Проте кожен із членів народів, гноблених Росією, кожна свободолюбна людина признає слушність азійським народам стати вільними та незалежними. Зокрема, кожен українець, що знає важке положення свого рідного українського народу, мусить живо симпатизувати з визвольними рухами тих народів. Кожен українець мусить стояти на цім становищі, що міжнародна мораль є одна та всюди обовязуюча і таке саме право до волі та стати господарем на рідній землі як наш український нарід, має теж народ Індонезії, Індокитаю та інших кольоніяльних досі просторів.

На наших очах твориться по всій земській кулі новий світ. Індонезійці це частина так званої маляйської раси, що заселює півостров Маляку та прилягаючі острови Яву, Борнео, Суматру, Целебес та сотки дрібних островів розсіяних на межі Пацифіку та Індійського Океану. Люди маляйської раси, званої теж кавовою расою, від краски їхньої скіри, це незвичайно талановита та фізично гарна раса. Це немов з самої природи мореплавська порода людей, що в примітивний спосіб скольонізувала простори морської половини земної кулі вздовж рівника від маляйського півострова по Гавайські острови, що є вже під пануванням Америки.

Індонезійці найбільше згущені на острові Ява, де їх біля 60 міліонів душ. Вони цивілізаційно найбільше поступили наперед та під проводом свого лідера д-ра Соекарно виступили тепер до боротьби з голяндським пануванням над Явою. Кожен одначе розуміє, що незалежна Ява це тільки початок консолідації нової потужної нації, розселеної на так званій Індонезії, або маляйськім архипелягу. Їх крайострови це одна з найбагатших країн на світі. Біля 70% ґуми цілого світа походить з тих островів. Тут великанські зложа цини, багаті джерела нафти. Маляйські острови це країна, звідки походить біля 90% хініни цілого світа, основного медикаменту проти малярії. Це головний доставець всіх так званих корінів уживаних до приправи страв, як перець, цинамон, гвоздики та десятки других.

Все це робить можливим повстання нової нації в цій частині земного глобу, що стане колись атракційною для сусідних англійських кольоній Маляйського півострова, а навіть Бурми. Японія задумувала на них уфундувати свою світову імперію, одначе її поступування з індонезійцями сильно нагадує поступування німців в Україні. Не диво проте, що індонезійці не дали себе переконати, що їм краще міняти панування Голяндії на кольоніяльне панування „вищої японської раси".

Анаміти це знов мешканці країни, що з півночі межує з Китаєм. Це нарід мішанців-китайців та маляйців. Досі як частина так званого Індокитаю вони були кольонією Франції. В часі теперішної війни дісталися подібно як Індонезії, під панування Японії, що задумувала зробити з них свій кольоніяльний нарід.

Анаміти це вже теж нарід цивілізований. Їхня культура стара, що має за собою тисячі літ. Тепер по поваленню японського панування вони теж ви-

---

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

124) — —

XXXV.

Минув рік впертої орґанізаційної праці.

То там, то сям по хліборобських провінціях засновувалися відділи хліборобської корпорації. Повставали без засобів, тому ледви дихали. Тільки в одній околиці вдалося відкупити старий невеликий млин, у кількох околицях заложити невеликі корпоративні крамниці. Але некритична фармерська молодь, у тих крамницях занята, по кілька разів у рік жадала підвищення платні, працю лишала без жадного виповідження. Заступати їх доводилося старими, до фізичної праці вже нездібними людьми. Калікували сяк так, всеж, побіч розходів крамниці ділили невеликий дохід поміж членів-покупців вкінці року. А крім того й товари продавалися дешевше. Не всі члени свій дохід забирали, не всі крамниці могли доходом похвалитися. В світі трапляються люди чесні й нечесні, та ні в одного його прикмети не вписані на чолі.

Не мало клопоту причинила Безхатному крамниця у лісовій околиці, заселеній виключно українцями. Взявся її провадити повоєнний еміґрант, з його слів — бувший український вояк. Був великим резонером, а ще більшим хвальком. Обрали його підпилі члени, назвозили дошок, збудували склеп. Новий управитель показався неаби яким паном. Замісць замовляти товари листовно, за корпоративні гроші їздив до міста нанятим автом, або замовляв телефоном на дальшу віддаль. А щоб ті розходи покрити, встановляв ціни на товари вищі, чим по приватних склепах. Півграмотній контрольній комісії заливав очи пивом, самогоном, давав даром тютюн, бо то, мовляв, „наше". Врешті взяв дочок контрольорів собі за помічниць, з зовсім незлою, як на крізу, платнею. На алярмуючі завізвання свідоміших членів мусів Безхатний туди поїхати. Найшов добре зорґанізовану кліку „своїх" людей, ласих людським добром поживитися. Управитель бундючно заявив Безхатному, що книжок контролювати він нікому чужому не дасть, а може ніяких книжок і не було. Контроля знов заявила: — Ми знаємо, що він краде. Але, як має красти хто інший, то нехай краще він, бо то дуже „файний" чоловік, і ми його любимо! Ще через кілька місяців крамниця перейшла в приватні руки, — не стало товарів, не було за що їх і купити. Виручку з продажі корпоративного склепу намагався управитель присвоїти за „залеглу" платню. Розумів і одобрював Безхатний клич „свій до свого", але ту той „свій" виявився гіршим нехриста, якимось Крутієм Мантієвичем Долярохапенком. Мусів знов виїхати туди. Перевівши докладну контролю, зміг Безхатний виручку від продажу крамниці врятувати на оплату членських вкладів. Сварив людей за їх сліпоту, що такого мантія поставили розпоряджуватися їхним грошем. Кілька днів витратив, щоб втолкувати у розумні голови, що таким способом ведення діла вони далеко не зайдуть. А „свій" совістю й чеснотою мусить показати наглядну різницю між своїм і чужим. Околицю прилучив до сусідньої, миль за сім, корпоративної крамниці, з виїмково чесним, відданим новому рухові управителем.

У іншій околиці управитель клявся й божився Безхатному, що бере з корпоративи тільки харчі і пятнацять долярів місячної платні. У скрутні часи, коли на державній допомозі перебували міліони — і це заробіток. Та коли кооператива впала, — з записів довідався про брак не менше двох тисяч долярів. Управитель брав платню пятнацять долярів, тільки не місячно, а тижнево! І відкрив власну крамницю в іншій місцевости, а члени потратили уділи... Заводити судову справу Безхатний не міг, бо кожна крамниця велася самостійно. Члени знов на страху махнули рукою.

І в думках порівнював Безхатний український кооперативний рух на еміґрації зо вшедським, данським і західно-українським. У перших двох державах кооперацію піддержує уряд. Держава контролює і розподілює доходи, тому нема ошуканства, оборот обчислюється сотками міліонів, в кооперації обєднано все доросле населення. Але бо у Галичині чужий уряд той рух переслідує мало того — не один міліон долярів вислано фінансістами на поборення того руху навіть з Америки. А отже кооперація розвивається, охоплює всі закутини Галицької Землі, просочується через Сокальський кордон на Волинь і Полісся, де селянські маси від галичан без порівнання темніші. Може й надто повільно, але розстається й там. Галицька кооперація рік річно видає великі суми гроша на вдержання українських шкіл, інвалідів Визвольної Війни. А тут, у вільній і багатій країні, завмирає, не встигши розвинутися! Причин тому багато. Та головна причина — одна: брак совісних, відданих справі людей...

Повільно, надто повільно орґанізація хліборобів всеж розросталася. Орґанізовані околиці готувалися до виборів в законодатні установи провінцій, намічували хліборобських кандидатів. Виникала думка про злиття трьох хліборобських провінцій в одну, з одним спільним парляментом. Капітал причаївся, ждав дальших кроків очунявшої з мертвої сплячки супротивника-велитня. Зудар двох сил ставав неминучим, питанням часу. Одна, продукуюча сторона збиралася боронити своїх прав і справедливої оцінки своєї праці. Друга, захланна сторона — боронити свого стану посідання, від справедливости надто далекого, і права хліборобський стан по давному використовувати.

(Дальше буде).

ЦЕНТРАЛЯ

(З часопису „Вісті", що виходить в Бельгії: 16, rue Van Kerckhoven, Malines, Belgique).

Питання допомоги українським збігцям знайшло широкий відгомін на всіх континентах, де лише існують українські люди. Ще до визволення Союзниками великих мас українців, скупчених на німецьких територіях, в СДАмерики та в Канаді повстали Комітети, які взяли собі за ціль рятувати своїх земляків, яких війна викорінила з Рідного Краю та кинула на вигнання. Впродовж минулого літа почали організовуватись та працювати подібні установи під різними назвами, але з тими самими завданнями, в Бельгії, Франції, Швайцарії, Італії та Німеччині.

У всіх вичислених країнах, за винятком Німеччини, допомогові організації обєднують всі українські сили, особи, установи та місцевости, де проводиться допомогова акція, довкола одної організації. Поза нею лишились хіба ті, що самі виключились з українського життя і впряглися до чужого життя і впряглися до чужого воза. Не бракувало спроб зцентралізувати Комітети і в Німеччині. Але дотепер окупаційні власти не вважали за можливе леґалізувати місцеві Комітети і дозволити заложити керівний орган на цілу Німеччину чи на окремі окупаційні зони, а це є лише питання часу.

Для кожного ясно, що українська допомогова акція для успіху потребує її зорганізування, як цілости. Лише тоді вдасться устійнити наявний стан річей щодо кількости і потреб збігців, зкоординувати діяльність місцевих чи краєвих Комітетів, розподілити доцільно допомогові засоби, виєднати більшу поміч від чужинців, орґанізувати певні ділянки, які вимагають заходів на більшу скалю (преса, переселення і т. д.). Отже і потрібний один осередок, в формі Централі, до якого сходилисяб всі нитки допомогової акції і звідкиб розходилися вказівки щодо загальних її напрямів.

Ця Централя мусить мати належний авторитет та довіря, як серед українського загалу, так і перед чужинцями. Місцеві чи краєві Комітети будуть виконавчими органами Централі. Централя буде арбітром між окремими Комітетами, як ці Комітети будуть і вже є арбітрами між особами. Централя репрезентуватиме українські допомогові організації перед міжнародними установами, як УНРРА, Міжурядовий Комітет для збігців чи Міжнародній Комітет Червоного Хреста і т. д. Вона підпиратиме в разі потреби заходи краєвих Комітетів перед різними урядами і надаватиме їм більшої ваги.

Першим завданням Централі має бути знайти доступ до заточенців на німецькій території, які чуються відтятими від світу, не дістають жадної допомоги безпосередньо від українських організацій, яким недостає преси, відомостей про події і про саму допомогову акцію. Централя мусить добути змогу стежити за розподілом засобів, які є призначені виключно для українців. Вона мусить знайти спосіб співпраці з міжнародніми допомоговими організаціями, як то є між жидами.

Друге не менш важне завдання є леґалізація українських збігців, як політичних емігрантів з признанням їм „права азилю" та захованням їхнього національного імені. Після війни 1914-18 рр. усіх українських емігрантів зараховано до росіян. Нині багато українців зазначено як поляків. Обовязком Централі є домагатися, щоб українські еміґранти, котрі творять велику більшість серед збігців зі сходу, були признані за осібну національну групу, щоби наша національність була офіційно принята і пошанована.

Дальшим завданням є організування переїзду чи навіть переселення тих численних збігців, які вже нині голосяться на виїзд до різних країн, а головно до американських. Треба розглянутись, де ліпше посилати наших людей, щоб вони збереглися фізично і національно. Треба порозумівтися з урядами різних держав, щоби вони приняли наших емігрантів. У цих останніх нема грошей на далекі подорожі, отже треба роздобути потрібні кошти. Все то вимагає студій, заходів, орґанізації.

З цього короткого перегляду завдань, які не можуть бути виконані без існування керівного центрального орґану допомогової акції, ясно, що Централя мусить повстати і то така, щоби в ній знайшлися люди здібні, зі знанням і з досвідом. Вона потребує солідного технічного апарату, як рівнож поважних коштів. Не треба забувати, що це буде єдиноможлива на цей час всеукраїнська орґанізація світового значіння і розміру. Вже зогляду на це, вона мусить представлятися під всяким оглядом якнайкраще. Тоді вона потрафить здобути поважні кошти для допомогової акції, які не в стані дати українське громадянство і відіграє поважну ролю для цілої української справи.

Фактично форма такої Централі в виді Центрального Українського Допомогового Бюра вже існує в Лондоні. Але дотепер цей останній заступає лише дві організації: Допомоговий Комітет в Філядельфії і Допомоговий Комітет в Канаді. Щоби стати Централею цілої української допомогової акції треба тій формі дати належний зміст, як ми його зясували, та надати їй відповідну внутрішню структуру, яку вже опрацьовано та піддано на розгляд. Отже завершення розпочатої будови є на до-

ЩО ПИШУТЬ?

ЛІПША ЧУЖИНА, НІЖ БУТИ ПІД СОВЕТСЬКОЮ ВЛАДОЮ

(Лист від скитальців в Німеччині до дядька й дядини в Елизабеті, Н. Дж.)

Не мало здивуєтесь мабуть, коли довідаєтеся, що ми в Німеччині. Рік саме минув в березні, як нас евакували спід фронту, який ішов понад ріку ріку Стрипу аж три місяці. Не всіх старших віком принево-лювали виїздити, тому наші родичі лишилися вдома, а з ними тітка і їх дочка. Я з мужом і дитиною мусила виїздити. Від часу нашого виїзду не знаємо, що вдома діється, бо фронт нас розділив. Кільки лиха ми пережили, годі описати. Та Богу Дякувати, що хоч в живих опинилися, бо багато на ших знакомих вже не живе.

Призадумайтеся тільки, кільки то треба пережити, щоби переїхати кіньми з Підгаєць до Баварії коло мінхену — яких 2,000 кільометрів дороги! А були сніги, зимно, дощ, спека ми малу малу дитину. Сама дорога повних три місяці. Ми їхали з малими перервами, щоб коні могли відпочати. Дорога вела на Стрий, Самбір, Перемишль, Сянік, Криницю. Потім через цілу Словаччину до Братислави, дальше через Австрію, — Віденьь, лінц, Пасав — і близько мінхену Їхали ми на возі під будою, як колись цигани у нас. Варили на полі, в лісі, а спали то на возі, то пед возом. Тесаме переживали тисячі наших людей, не маючи даху над головою.

Що сталося з братовою та з двома її дітьми, не знаю. Вона була у своїх родичів коло Тернополя. Брата В. арештували німці в березні 1942. р. і вивезли до табору в Німеччині. Ми багато робили старань для нього, але ніщо не помогло.

Аж підчас нашого побуту в Німеччині ми довідалися, що помер у вязничнім шпиталі на сухоти в листопаді 1944. Багато людей пропало так як брат В. Місяць тому післали ми через через Міжнародній Червоний Хрест листа з 25 слів (30.5.1945)і не знащмо, чи Ви його отримали.

Прикро нам дуже на чужині без родини. Страшно жані стареньких родичів, які лишились без опіки. До того мама каліка на юґу в клубі від осени 1942 р. Лежала в ліжку цілий рік, не встаючи, дістала з того запалення леґенів і була довший час безнадійною в шпитали, але при Божій подужала і ще пів року перед нашим виїздом ходила вже по хаті. Татови знову докучає астма і лежали в ліжку. Як ми були вдома, ми їх доглядали. Я дістала доброго мужа і він дбав про наших родичів. Одно мене ще потішає, що тітка осталася з ними. Моя бабця, а Ваша мама померла в лютому 1940 р. Довго не хворіли.

Маємо найменшої надії на поворот до дому з Німеччини, а ми тепер в критичному положенню. Не знаємо, що робити. До Польщі під доглядом Советів, не маємо охоти вертатися, бо ми вже були два роки під большевикамиїх і знаємо хто вони є. Багато наших людей вивезли в Сибір, а багато помордували по тюрмах, лісах і ми це бачили на власні очі. Ліпша вже чужина і скитальщина по чужих краях, як поворот до дому під большевицьку владу. Через тесамє багато інших людей не хочуть вертатися на рідну землю. Ми тепер під американською окупацією, дотепер ще ніщо не наладжено, мій муж без праці від двох місяців, тяжко дістати продуктів до життя, бо все видають на картки, а з них годі вижити. Колиб так сталося, що не можна буде вертатися домів, то хіба треба пробувати виїхати до родини в Америку, бо це єдина дошка ратунку. А як судиться нам чужина, то нехай уже близько родини. Просимо Вас дуже, розвідайтеся десь у компітентних чинників, чи можливе спровадити родину, як походить з Польщі, а тепер перебуває в Німеччині. Ми й тут будемо про це довідуватися, а Вас будемо повідомляти, поскільки що довідаємося.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

(за листопад 1945).

Шікаго, Ілл. Допомоговий Комітет при Лізі Американців Українського Роду (адв. Р. Смук, предс.) $2,-823.53, д-р Е. Тарнавський $5.

Йонґставн, О. Допомоговий Комітет при укр. греко-кат. парохії, о. П. Олексів, $1,550.35.

Ню Гейвен, Кон. Укр. Допомоговий Комітет, предс. М. Кісіль, $803.03.

Філядельфія, Па. Допомоговий Комітет при 23 і Бравн ул., переслала п-ні Горохівська, $331; Допомоговий Комітет Френкфорд, пересл. п. Мосьондз, $200; 41. Відділ Союзу Українок $100; Укр. Ліґа Норт Філядельфія $100; 46. Відділ Союзу Українок $10; О. Саєк $5. Разом $746.

Бріджпорт, Конн. Допомоговий Комітет при укр. прав. парохії св. Покрови, переслав о. А. Бек, $700.

Честер, Па. Злучені Організації м. Честер, збірка з віча $700.

Клівленд, О. Допомоговий Комітет українсько - католицької громади (о. Д. Ґресько) $500.

Ансонія, Конн. Збірка з віча при укр. греко-катол. громаді (о. О. Крупа) $444.26.

Бейон, Н. Дж. Допомоговий Комітет при укр. кат. парохії Успення Пр. Діви Марії $430.

Савт Бруклин, Н. Й. Допомоговий Комітет в Савт Брлуклин, переслав І. Гулей, $400.

Ню Йорк, Н. Й. Збірка з Листопадового Свята, переслав М. Близнак. $414.14.

Обурн, Н. Й. Допомоговий Комітет громади Обурн, Н. Й. (о. Осташ, парох) переслав М. Курій, $367.25.

Вілтон, Н. Д. Допомоговий Комітет в Вілтон $225.

Кемпбел, О. Допомоговий Комітет, переслав М. Стахура, $200.50.

Геркімер, Н. Й. Допомоговий Комітет при Укр. Центральнім Комітеті $200.

Пітсбурґ, Па. Укр. прав. парохія $102.74, Народна Поміч $50. Разом 152.74.

Джерзі Сити, Н. Дж. Центральний Комітет $94, Василь Гіль і А. Грабінський по $5. Разом $104.

Амстердам, Н. Й. Допомоговий Комітет, переслав Т. Сюрко, касієр. $100.

Тейлор, Па. Укр. Допомоговий Комітет, пересл. В. Кіщак, $93.50.

Вілемантік, оКнн. Збірка громади Вілемантік, перес. В. Гірчиця, $72.40.

Гартфорд, Конн. Збірка з Листопадового Свята $70.85.

Ґлестонбурі, Конн. Збірка з Листопадового Свята $17.15, Ева Саламаха $5. Разом $22.15.

Куртіс Бей, Мд. Збірка укр. кат. громадиґ $61.19.

Іселін, Па. Збірка відділу 400 У. Н. С. $49.45.

Йонкерс, Н. Й. Збірка з Листопадового Свята $47.

Міннеаполіс, Мінн. Допомоговий Комітет при укр. прав. парохії $40. Анна Ґуст $5. Разом $45.

Тантон, Масс. Марія Давидчук, М. Стойко і А. Перешлюга по $10. Разом $30.

Болтімор, Мд. Відділ 59 Союзу Українок $28.

Патставн, Па. Збірка, переслав Д. Штогрин, $12.

Солдер, Па. Відділ Провидіння $10.

Кемден, Н. Дж. О. Мазепа $10.

Страдфорд, Конн. Г. Поверс $10.

Комено, Па. Т. Волощук $10.

Мілвокі, Віс. М. і Г. Кулик $10.

Ню Йорк, Н. Й. Відділ 69 У. Н. С. і Я. Удич по $10. Разом $20.

Бронкс, Н. Й. Укр. Імер. Демократичний Клюб $10.

Рачестер, Н. Й. В. Сас $10.

Лонґ Айленд Ситі, Н. Й. П-ні М. Гринишин $10.

Сейр, Па. Відділ 22 Провидіння $10.

Бруклин, Н. Й. Е. Захарчук $5.

Асторія, Н. Й. С. Гиса $5.

Шікопі Фолс, Масс. М. Федроів $5.

Монсвіл, Па. Іван Гелак $5.

Ревлок, Па. Збірка $2.20.

Ервінґтон, Н. Й. П. Сороколіт $2.

Латроб, Па. о. В. Зацерковний $1.

Разом за місяць листопад **$11,532.54.**

Поіменні списки з кожної громади будуть поміщені окремо, коли вони не були вже проголошені в пресі.

Усі жертви та членські вкладки надсилати негайно до:

**United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.**

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

брій дорозі. То є питання часу.

І наколи у нас не забракне здібности розуміти річі глибше, не забракне ширшого розгону, не забракне свідомости вимог часу та почуття національного обовязку, ми матимемо внедовзі належну Централю. В кожнім разі матимемо Централю, на яку заслужили і яка буде відзеркалювати наш національний образ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ТЕЙЛОР, ПА.

На поміч українським жертвам війни.

Українська Робітнича Громада в Тейлор скликала два рази збори в справі помочи українським збігцям, але без успіху. Наші люди не йдуть, як треба дати. Отже ми урадили піти хата від хати і вибрано колекторів: Йосиф Сенюк, Анна Молодович, Марія Ільчук і мені теж припало те щастя. Отже скажу усім: як хто хоче знати, як мається українська справа, і як її треба повести тут в Америці, то нехай іде по колекті, а там уже всього довідається. Кажуть: то все має зробити наша інтелігенція, бо вона нічого не робить; жертви шкода давати, бо то тільки панки поміж собою поділяться, а бідні й так нічого не дістануть.

Отже не знаю, як люди то розуміють. Інтелігенція має усе зробити, а та інтелігенція, котра втікла з життям заграницю, не має жадних засобів до життя. Вона робила і робить народну роботу і якраз їй треба помочи. Чейже чоловік не може нічого робити, як він лише журиться, що він на другий день буде їсти і де мешкати.

Ті люди, колиб хотіли піти служити ворогови, їм можеб і не зле поводилосяб, але вони обовязались вірно служити українській справі і за це мусять терпіти і за життя своє боятися. А ми, що маємо їм помочи, то ще честь їм відбираємо, неробами їх називаємо. Воно аж стид української громади в Тейлор. Тут є понад 40 українських родин, але чоловік буде вам доказувати як то має бути зроблене, а спитай, кільков він дає, то „тепер ще ні — може колись другим разом — буду бачив, як воно буде". Отже ми так держави не створимо, як будемо чекати, аж хтось щось зробить. Другі народи так не роблять. Виграємо чи програємо, але усі разом, то світ буде за нами.

Та всетаки в Тейлор зложили по $10: Мих. Чуприн, Іван Чуприн, В. Кіщак, Йосиф Сенюк; по $5: Петро Ільчук, Анастазія Лісовська, Ник. Тутко, Теодор Сисак, Мих. Крук; Анна Бродний $3; по $2: Анна Молодович, Мих. Кулебович, Анна Наконечна, Трофим Отрок, Мих Олива, Мих. Калина, П. Молодчин, Теод. Трач, Ед. Волф. Дальше по $1: М. Обаль, Т. Кандзерський, Ів. Танчин, Ф. Кандзерський, Марія Любянецька, Л. Фесолович, В. Гнус, а М. Ляхович 50 ц. — Разом $93.50, котрі вислано до У. Д. Комітету в Філядельфії.

Складаю усім жертводавцям сердечну подяку. **Кіщак.**

ПОШУКУЄМО 320 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

180) Степан і Анна Прокопив, Шікаго, Ілиной	$ 100.00
Попередно проголошено	17,970.00
Разом	$18,070.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписанними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ступили до боротьби за волю, не бажаючи повороту французького кольоніяльного володіння. Вже перед війною віднносилися вони доволі неприхильно до панування Франції над їхньою країною, тепер постановили використати зрушення дотеперішної влади та стати незалежними. Анаміти це нація куди менша, від індонезійців та в їх самостійницькім русі не криються такі великанські можливости як в повстанню незалежної Індонезії.

Голяндія та Франція до крайности ослаблені війною свідомі, що довоєнна кольоніяльна система по війні та по тих перемінах, що там відбулися, вже не дасться утримати, тому рішені йти на далекоїдучі уступства, щоби зберегти хоч частину своєї влади так довго, як довго ще ця влада дасться утримати.

Заінтересувана в цім теж Англія, щоби на цій частині земного гльобу не прийшло до надто радикальних перемін. Упадок кольоніяльного панування Голяндії та Франції може стати заразливим прикладом для сусідних англійських посілостей Малайського півострова та Бурми, для яких Англія сама йдучи на зустріч нових часів підготовляє самоуправні статути.

Стоїмо в обличчі нових подій, а саме поширення ідеї самостійництва на кольоніяльні простори Азії як теж ліквідації кольоніяльних систем поза Европою. Колиж буде зліквідоване кольоніяльне панування брутальної Росії над кольоніяльними посілостями в Европі, над Україною та її товаришами неволі?

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, О.

Листопадове Свято.

Заходом Злучених Організацій міста Клевленду влаштовано Листопадове Свято, дня 28. жовтня б. р. в Українськім Народнім Домі на Вест 14. вул.

Свято розпочалося виступом хору Бандурист при українській православній парохії, котрий відспівав американський гимн та пісні: Козака несуть, Там на горі женці жнуть, Ой ви хлопці січовії.

Голова Злучених Організацій, гром. Вол. Тритяк, в коротких словах пояснив ціль свята і покликав до вступного слова о. Д. Лещишина, пароха укр. прав. церкви.

Бесідник в своїй промові порушив події від Листопадового зриву 1918 року аж по нинішний час. Ствердив, що не зважаючи на московські заяви, щодо України, вона далі є в політичній тюрмі.

Другим з ряду бесідником був адвокат І. Білінський. У своїй промві, виголошеній по англійськи, вказав на значіння таких історичних свят у народів як є ним в українців Перший Листопад. Візвав віддати честь поляглим героям 1918 р., як також і тим, що полягли в теперішній війні в обороні деморкатії.

Маленька дівчинка К. Жук віддеклямувала „Упав стрілець", за що публика нагородила її оплесками.

Святочний реферат виголосив адв. Іван Панчук з Дітройту. Шановний прелеґент перейшов історію боротьби за незалежність України від 1. листопада 1918 р. аж до переходу українських військ за Збруч. Відтак згадав „славну" пацифікацію. Далі заявив, що доти не буде правдивого мира на світі, доки всі народи не дістануть своєї незалежности, а між тими народами має бути також і нарід український.

При кінці голова Злучених Організацій, В. Тритяк, завізвав присутних зложити жертви на голодуючих українців в Европі. По $5 зложили: Р. Павлишин, Л. Парило, М. Кінаш; по $2: В. Волянський молод., М. Колодій, М. Павлишин, В. Кокоць, М. Левіцький, мол., Вол. Тритяк; по $1: М. Притуляк, І. Клим, К. Савчин, М. Кузик, Д. Старявський, П. Свідрик, К. Твердохліб, Р. Литвак, Г. Кальницький, Р. Кальницька, Т. Кальмук, Т. Павліна, п-ні Ґапій, І. Телеп, М. Когут, Й. Щепко, І. Тарнавський, С. Морозович, Н. Декан, О. Степанек, М. Левицький, І. Милянич, Т. Папа, М. Матіішин, Г. Кость, І. Сидорович, В. Юрчишин, Г. Степанек, Й. Тимечко, М. Роздільський, М. Ярош, Д. Шмаґала, М. Лупань, К. Ґабрівська, А. Банась, Н. Ґолдер, В. Сидор, Завадовський, Т. Мураль, П. Молодець, С. Щербійчук, І. Трембляк, В. Ліхницький, І. Сподар, Г. Кравчук, М. Заплотовський, Й. Пелех, А. Ліщинський, М. Чорний, Г. Кравчишин, П. Купчевич, В. Сеник, В. Курч, Мафтей Притуляк, Г. Кукіз, В. Волянський стар., І. Попович, І. Ільків, Запоточна. В. Жук. Ще по 2 дол. зложили: Мих. Свідрик, Л. Котович, С. Косик.

Разом зібрано на святі $218. На 25-літнім ювилею в п. Морозовичів зібрано $82. Пані Завінська передала збірку з 25-літного ювилею п. Адлер в сумі $12.50.

Разом суму $312.50 вислано чеком до Українського Допомогового Комітету.

Мих. Левицький, секр.

Так представляє собі американський вояк забаву на леді.



В одній із наших північних постоїв, американські вояки використують нагоду для зимових спортів. Ховзатися гусаком по леді є одним із найбільше популярних спортів наших вояків та їх приятельок. Нагода для молодців у віці 17—34 літ включно, є вітворена тепер у правильній армії.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ЛИТОВЦІ, А МОСКАЛІ, ЩО ГОВОРЯТЬ ПО ЛИТОВСЬКИ.

Лише несумлінности інформаторів треба приписати помилкове поміщення в „Свободі" з 20. листопаду новинки про литовську конвенцію в Пітсбургу з дня 23—24 листопаду. Ті люди, що заповіли там свої наради, це не литовці, а москалі, що говорять по литовськи. Бо ці нібито литовці не бажають вільної й незалежної Литви, а хочуть її поневолення й злуки з Советами. Таксамо і їх конвенція мала на цілі лише пошкодити американцям литовського роду або справжнім литовцям постояти в обороні Литви. Тому прошу поінформувати читачів „Свободи" про дійсний стан справи.

К. Відікаскас,
Філядельфія, Па.

СПРАВЛЕННЯ

У вчорашній „Свободі" сталась друкарська помилка в статті „Як це було?". Вона справлена в більшости видрукованих чисел. Але в перших числах залишилась. В другій колюмні, 26 рядок, має бути: „Мені, наприклад, довелось бачити в Полтаві, як міщани і робітники топили у Ворсклі один памятник".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛОРЕЙН, О. — Тов. У. Н. Союзу, від. 50. повідомляє всіх своїх членів, ро **річні збори** відбудуться 16. грудня, в годині 1. пополудні, під ч. 2545 Іст 33. вул. Просимо членів прийти, бо є важні справи до полагодження і буд евибір уряду на 1946 рік. Контрольна комісія і уряд дадуть звіт за цілий рік. Просимо молодих членів прийти на збори, щоби можна вибрати уряд з молодих членів. — За уряд: Н. Онкута, предс.; Н. Наконечний, кас.; П. Шимчик, секр.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. — Бр. св. Михаїла, від. 308, повідомляє всіх членів, місцевих і позамісцевих, що **річні збори** відбудуться 16. грудня, в годині 1. пополудні, в У. Н. Домі, 1020 Н. 9. стр. Всі члени повинні вирівнати свої вкладки. Котрий член чи урядник не явиться на збори підлягає карі. — І. Селаник, предс; С. Коробій, кас.; П. Івасишн, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Річні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 15. грудня, в год. 7:30 ввечір, у парохіяльній салі, 4950 Савт Павліна ул. Буде звіт за цілий рік, вибір урядників і інші важні справи. Проссимо всіх членів прийти на ці збори. — За уряд: І. Кравчишин, предс.; І. Ґіжовський, кас.; П. Жовнірчак, секр.

ДЕРИ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 113, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться 16. грудня, в годині 1. пополудні. На цих зборах буде звіт за 1945 рік і вибір уряду на 1946 рік. — П. Біланич, предс.; А. Куземчак, кас.; В. Годчак, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Вас. Великого, від. 214, повідомляє своїх членів, що місячні і **річні збори** відбудуться разом в неділю, 16. грудня, в год. 2. пополудні, в Панька Чирки, 3303 S. Margan St. Просимоп всіх членів явитися на означений час, бо є важні справи до полагодження. — О. Сава, предс.; І. Дорош, кас.; П. Червоняк, секр., 1012 W. 32 St.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

КУРТІС БЕЙ, МД. — Бр. св. Михаїла, від. 55, повідомляє, що **річні збори** відбудуться 16. грудня, в год. 2. пополудні, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів хоч раз у рік прийти на збори. По зібранню вкладок, уряд дасть звіт по чім буде вибір уряду на 1946 рік. — За уряд: П. Чайковський, предс.; А. Мандровський, секр.

ДАРЕЛ, ПА. — Бр. св. Петра й Павла, від. 289, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16 грудня, точно в 2. год. пополудні, в домі Й. Любинецького, 207 Айдаго ул. — За уряд: Н. Найґушак, предс.; Й. Любинецький, кас.; Н. Забич, секр.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. — Річні збори Бр. св. Димитрія, від. 28, відбудуться в неділю, 16. грудня, в церковній гали св. Івана Хрестителя, зараз по другій Сл. Божій в Мейзвіл, Па. Просимо всіх членів прийти на збори і поплатити свої залеглі вкладки. — І. Галіда, секр.

ТОРОНТО, ОНТ., КАНАДА. — Річні збори 432 відділу відбудуться в неділю, 30. грудня(в годині 2:30 пополудні, в домі УНО, 783 Каледж ул. Всіх членів просимо прийти на означений час, бо поза вибором заряду є ще багато важних справ до вирішення. — За уряд: В. Баґан, голова; В. Гірняк, секр.; М. Топольницький, касієр.

СТ. ЛУІС, МО. — Річні збори Тов. Володимира, від. 179, відбудуться 16. грудня в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі, 2838 Маґнолія Еве. Просимо місцевих і позамісцевих членів і члениць та молодіж прийти на ці збори і вирівняти свої залеглости. Буде вибір уряду на 1946 рік. Просимо привести з собою нових членів і дітей, для котрих буде вільний вступ до Товариства. — За уряд: Т. Тильович, предс.; М. Кульчицький, кас.; М. Паращак, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 243, повідомляє всіх членів і члениць, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16. грудня, в гали парохіяльній, 12205 Парнел Еве., точно в 2. год. пополудні. Контрольна комісія дасть звіт з цілого року. Не приявний на цих зборах член підлягає карі 2 дол. а урядник 5 дол. — Л. Білик, предс.; В. Тупиця, секр.

КАНЗАС СИТІ, КОНЗ. — Бр. св. Володимира, від. 328, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16. грудня, в годині 2. пополудні, під ч. 38 Савт 5. ул. Просимо всіх членів прийти на збори, як також напоминаємо довгуючих членів вирівняти свої довги, бо інакше поступимо згідно зо статутом. — Д. Яремко, предс.; В. Феден, кас.; Д. Кархут, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 15. грудня, в год. 7:30 ввечір, в гали У. Д. Г. Клюбу, 31-14 Ґренд Еве. Просимо всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць явитися на ці збори. На порядку дня є важні справи до рішення. Буде річний звіт урядників і контрольної комісії та вибір уряду на 1946 рік. Довгуючих членів просимо вирівняти свої довги. Не явившийся на збори член чи урядник підлягає карі згідно зо статутом. — За уряд: М. Ливицький, предс.; Г. Васильк, кас.; П. Барнич, секр.

САВТПОРТ, КОНН — Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, повідомляє всіх члениць і членів, місцевих і позамісцевих, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16. грудня, в гали У. Н. Дому, 279 Кінґс Гайвей Вест, точно в годині 4. пополудні. Просимо всіх членів прийти на час і полагодити справи та вибрати уряд на 1946 рік. Буде також вибір делеґата на Український Конгрес, що відбудеться у Вашинґтоні. — За уряд: Ю. Гоголь, предс.; М. Сендзік, кас.; П. Дудко, секр., P. O. Box 43, Southport, Conn. Tel. Fairfield 9-2078.

ОБОРН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 283, повідомляє, що **річні збори** відбудуться 16. грудня, в годині 2. пополудні. Всі члени і члениці мають явитися і вирівнати свої залеглости. Буде вибір уряду на 1946 рік і звіт уряду за цілий рік. Будемо принимати нових членів без оплати вступного. Хто приєднає нового члена дістане нагороду. Уряд просить всіх членів скористати з нагоди. По зборах буде приняття для всіх членів. — За уряд: Т. Олійник, предс.; М. Вільчинський, скарб.; М. Курій і О. Саварин, секретарі, Г. Каганяк, менаджер.

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА. — Бр. св. Михаїла, від. 357, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16. грудня, в годині 2. пополудні, в домі під ч. 20 Кінґ ул. Обовязком всіх членів є прийти на ці збори. — А. Возний, секр.

ГОРНЕЛ, Н. Й. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 215, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться 15. грудня, в годині 6:30 ввечір, в гали де звичайно. Всі члени повинні прийти хоч раз врік, бо треба вибрати уряд на 1946 рік. Просимо не забути привести зі собою на збори своїх приятелів і дітей та вписати їх до своєї організації. — За уряд: М. Кердел, предс.; С. Катола, кас.; І. назар, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. — Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347, відбудуться в неділю, дня 16. грудня, в годині 1. пополудні, в гали де звичайно. Товариство просить всіх членів прийти на ці збори. Контр. комісія і уряд дадуть звіт за цілий рік і буде вибір уряду на 1946 рік. Є також інші справи до полагодження. — В. Горинь, предс.; П. Старжевський, кас.; Г. Тимчій, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 155, подає до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що **річні збори** відбудуться в пятницю, 14. грудня, точно в годині 7. ввечір, в гали де звичайно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, та вислухати звіту контр. комісії і урядників з цілого року. Будуть важні справи до полагодження і буде вибір уряду на 1946 рік. Довгуючі члени, коли не вирівнають своїх хзалеглостей, будуть суспендовані. Нових членів будемо принимати без оплати вступного. — За уряд: І. Будняк, предс.; І. Макар, кас.; М. Чумер, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Звичайні збори Тов. Запорозька Січ, від. 117, відбудуться в суботу, 15. грудня, в годині 7:30 ввечір, в церковній гали, 28 Іст 7. вул. Просимо члениць і членів вирівнати свої довги до кінця року. **Річні збори** відбудуться в суботу, 29. грудня, в тій самій гали в годині 7:30 ввечір. Котрий член не явиться на річні збори підлягає карі згідно зо статутом. — За уряд: С. Малярський, предс.; Т. Ніньовський, фін. секр.

ДАНБУРИ, КОНН. — Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 381, відбудуться в неділю, 16. грудня, в годині 2. пополудні, в домі предс. Йосифа Вовка, 20 Сомерс ул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на час, бо маємо багато справ до вирішення, як рівнож буде вибір уряду на 1946 рік. Не приявний на цих зборах член буде караний. — Мґ Маркевич, секр.

ІСЕЛІН, ПА. — Відділ 400 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16. грудня, в годині 2. пополудні, в гали Можиловських. Просимо членів явитись на ці збори, бо буде вибір урядників на 1946 рік і звіт з цілого року. — М. Воловецький, секр.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ. — Річні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 306, відбудуться в суботу, 15. грудня, в год. 7:30 ввечір, в Стефана Берези, 1314 Розел стріт. Кожний член і членица мают ьприйти на збори, бо буде звіт уряду і контр. комісії за 1945 рік та вибір уряду на 1946 рік. Посимо членів привести нових членів, бо будемо принимати без оплати вступного. Котрий член не явиться на збори буде караний згідно зо статутом. — С. Береза, предс.; І. Ошуст, кас.; А. Андрійців, секр., 19 E. Price St., Linden, N. J.

ПОШУКУВАННЯ

Осип Гнида, з села Колоколин, повіт Рогатин, пошукує в Америці тітки **Юстини Коншевич і Юстини Гнида.** Всі з Колоколин. писати: **Hnyda Osyp,** D. P. In. C. 00929153, D. P. A. C., Eichstatt, Germany, c/o W. O., U.N.R.R.A., Team 555, 3. D. Army Corps, A. P. O. 403, U.S.A. —

ШУКАЮТЬ ОСІБ

ПОШУКУЄМО Стефана Пшеничняка з села Тиса, повіт Підгайці, **Еви Бойчишин, Василя Чорнія,** з села Двірці, повіт Бережани, та **Ілька Зера.** По більше інформацій писати:
MARY KOSS
2921 Vestal Road, Youngtown 9, O.

ПОШУКУЮ рідного брата МИХАЙЛА ФОРОСТІЙ, родж. в місті Грималові, пов. Скалат, Західна Україна, про якого немає відомості від вибуху війни. Хто знав би його адресу, або він сам, хай зголоситься на адресу:
Rev. THEODORE FOROSTY
P. O. Box 147, Elmore, Pa., U. S. A.

Михайло Дунька, з села Рудники, округа Підгайці, повіт Тернопіль, пошукує **Миколи Куньки й Михайла Тептія** також з села Рудники. По ближчі інформації треба писати: **Delegation Polish Red Cross,** 400 East 79th St., New York 21, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 1294. Вид страхіття.







При вступі в середині Тарзан зупинився на довгій клітці. Саме тоді лев кинувся на якусь жінку.

Коли Тарзан дивувався цьому, жінка впала.

Потім лев втягнув свою жертву в кут, щоб її пожерти.

Ледви Тарзан відвернув своє лице від страшної сцени, а його очи зустрінули дивну постать.